

LAIMA ŠIRVINSKAITĖ-APANAVIČIENĖ – GYVENIMO PILNATVĖS PAVYZDYS

Loreta Timukienė

75-eri – tai ne tik gražus jubiliejus, bet ir gyvenimo kelio viršūnė, kurioje susilieja patirtys, prisiminimai, draugystės ir darbai. Birželio 1-ąją, pirmąją vasaros dieną, draugai, artimieji, buvę ir esami kolegos, bendraminčiai susirinko pagerbti nepaprastos asmenybės – **Laimos Širvinskaitės-Apanavičienės**, kurios gyvenimas – įkvėpimo šaltinis daugeliui.

Šaknys – Žemaitijoje, kelias – pasaulyje

Gimusi Plungėje, augusi Telšiuose – Žemaitijos širdyje, Laima su savimi atsinešė visas geriausias žemaitiškas savybes: atkaklumą, gilų mąstymą, savarankiškumą, subtilų humoro jausmą ir tvirtą stuburą. Šios vertybės tapo kertiniais jos asmenybės akmenimis, vedusiais per gyvenimo išbandymus ir pergalės.

Vardas „Laima“ – lietuvių kilmės vardas, kilęs nuo žodžio „laimė“ – pagonių gyvenimo, gimimo ir likimo deivės vardas, tad galima spėti, kad šį vardą gavusieji savo likimą kuria patys. O pati Laima svarsto, kad jos mama, duodama jai savo mylimos mokytojos vardą, galbūt numatė dukrai būsimą mokytojos kelią, nes jubiliatė prisipažįsta nuo mažens žinojusi – būsiu mokytoja.

Nuo literatūros iki chemijos – kelias per širdį

Mokyklos laikais Laima buvo itin aktyvi – organizavo renginius, dalyvavo dailiojo skaitymo konkursuose, puikiai valdė žodį, rašė. Buvo tikra lietuvių kalbos žinovė. Tačiau gyvenimas pasuko ne į filologijos, o į chemijos sritį – studijos Vilniaus pedagoginiame institute nulėmė jos profesinę kryptį.

Po studijų dirbo chemijos mokytoja Lentvario vakarinėje mokykloje, kur dėstė chemiją net rusų kalba, ir Vilniaus 45-oje vid. mokykloje. Laima paliko neišdildomą pėdsaką mokinių atmintyje. Vėliau mokslinė veikla atvedė Laimą į Maskvos lakų dažų institutą, kur ji gilinosi į „spalvotų tonerių“ tyrimus kopijavimo aparatams. Dar viena ypatinga stotelė – mokslo darbuotojos darbas Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Higienos katedroje.

Bet širdis tuo metu jau buvo užkariauta – trečiame kurse sutiktas Albertas Apanavičius tapo ne tik gyvenimo draugu, bet ir artimiausiu bendražygiu. 1972-aisiais jie susituokė, o netrukus šeimą papildė dvi atžalos – po metų gimė dukra Asta, po 8-ių – sūnus Paulius.

Nuo Lietuvos iki Amerikos – kultūros tiltų statytoja

1998 metais Laimos kelias pasuko į Čikagą – planuota trejų metų kelionė JAV virto daugiau nei ketvirkčiu amžiaus trukusia naujo gyvenimo pradžia. Šis etapas tapo ne mažiau prasmingas nei darbai Lietuvoje. Ji aktyviai įsitraukė į vietinės lietuvių bendruomenės veiklą: dirbo Čikagos lituanistinėje mokykloje

mėnesius žiūrovai galėjo gėrėtis paroda „Dvi Lietuvos grafikės: Eglė Vertelkaitė ir Birutė Zokaitytė” (Two Lithuanian Printmakers: Eglė Vertelkaitė and Birutė Zokaitytė). Jos kuruotos parodos, edukacinės iniciatyvos, kūrybiniai susitikimai su menininkais iš Lietuvos ir Amerikos tapo lietuviškos kultūros tiltu per Atlantą. Laimos dėka pasaulis išgirdo apie ne vieną Lietuvos kūrėją.

Prisiminimai, kurių pakaktų knygai

Laimą pažįstantys žino, kad jos širdyje visuomet yra vietos ne tik įdomiems renginiams, naujoms idėjoms, prasmingam darbui, bet ir draugystėms. Nenuilstanti entuziastė, rėmėja, patarėja ir organizatorė – tokia Laima yra daugelio jos kelyje sutiktų

(ČLM), buvo direktorės pavaduotoja, vėliau – direktorė. Išėjusi iš mokyklos ji ir toliau domisi lituanistiniu švietimu, jau nemažai metų priklauso JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo tarybai, prisideda prie vadovėlių lituanistinėms mokykloms leidybos, eilę metų buvo mokytojų tobulinimosi kursų Dainavos stovykloje (Manchester, MI) organizacinio komiteto narė, atsakinga už kursų programos sudarymą. Ilstėtis vis nėra kada – Laima Apanavičienė jau 11 metų dirba Lietuvių Fondo administracijoje, redaguoja JAV LB leidžiamą žurnalą „Pensininkas”.

Jos organizaciniai gebėjimai, kūrybingumas ir atsidavimas ypatingai atsiskleidė vadovaujant Jaunimo centre veikiančiai Čiurlionio meno galerijai, kuriai Laima atidavė net 14 metų. Nuo pirmosios parodos, kuruotos pagal animatoriaus Iljos Bereznicko pasiūlymą, iki žinomiausių Lietuvos menininkų pristatymo Čikagoje – Laimos darbai kalba patys už save. 2018 metais mano darytame interviu ji prisiminė savo pažinties su menu pradžią: „Mano dėdė – žinomas Lietuvoje akvarelistas Osvaldas Jablonskis, turiu daug draugų dailininkų. Nuo pat atvykimo į JAV lankiausi galerijoje ruošiamose parodose. Kartą man paskambino žinomas animatorius dailininkas Ilja Bereznickas ir paklausė, ar negalėčiau suruošti 4 dailininkų iš Lietuvos parodą. Pasakiau apie tai tuometiniam galerijos direktoriui Aleksandrui Janušui, o jis man sako: ‘Ruošk’. ‘Pasiraitojau rankoves’ ir ėmiau ruošti savo pirmąją parodą. Pirmas blynas neprisivilo – jungtinė Irenos Dauksaitės-Guobienės, Gintaro Meškauskio, Sigito Staniūno ir Virginijaus Poškaus paroda praėjo su pasisekimu. Po šios parodos man pasiūlė perimti vadovavimą galerijai.”

Laima ne kartą organizavo parodas Amerikoje, puoselėjo ryšius su dailininkais, rašytojais, muzikantais. Ji prisiminė tik kelias, pareikalavusias tikrai nemažai nemigo naktų: 2007 m. Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje surengta fotografo Jono Kuprio paroda „Lietuviai Amerikoje”, 2008 m. Čikagos kultūros centre pristatyta menininkės Petronėlės Gerlikienės kilimų paroda, 2009 m. Čikagos miesto centre 3

žmonių gyvenimuose. Kaip sako pati jubilatė, jos kelias Amerikoje susijęs su labai gerais žmonėmis ir įvairiausiomis patirtimis, kurios sustiprino ir daug ko išmokė.

Ne vienas sutiktas Laimos žmogus gali pasakyti apie šią moterį daug gražių žodžių. Sveikindama jubilatę dabartinė Čiurlionio meno galerijos direktorė Viktorija buvo atvira: „Jei ne Laima, nebūčiau ten, kur dabar esu. Ji buvo tas žmogus, kuris tik atvykus į JAV ėmė interviu, padaršino ir priėmė dirbti Čikagos lituanistinėje mokykloje. Ji buvo puiki kolegė bei reikli, kantri ir griežta vadovė. Ji buvo tas žmogus, kuris tikėjo ir pasitikėjo, kai reikėjo perimti Čiurlionio meno galerijos vairą. Ji buvo tas žmogus, į kurį kreipiausi patarimo, supratimo ar padaršinimo. Ji yra tas žmogus, koku aš siekiu ir noriu ‘užaugti’.”

Dalia Cidzikaitė, buvusi laikraščio „Draugas” vyr. redaktorė,

atsiuntusi sveikinimą rašo: „Laima yra apdovanota keliais talentais: jautra menui, jautra žodžiui ir jautra žmogui, ypač jaunam. Esu visų šių talentų liudininkė. Mudvi susipažinome ‘Drauge’, kur šešerius metus leidome laikraštį, kuris būtų įdomus ne tik mūsų skaitytojams, bet ir mums pačioms. Man tai buvo puiki žurnalistikos ir gyvenimo mokykla, kurioje nemažą dalį vertingų pamokų gavau ir iš Laimos.”

„Laima – tas žmogus, kurio nestabdo nei kalnai, nei atšaukti skrydžiai!” – taip apie ją sako Goda Misiūnienė, Maironio lituanistinė smokyklos direktorė. Ir ne veltui – Goda iki šiol gerai prisimena jų bendrą „legendinę” kelionę į Heritage Language Conference, kuri vyko Washington DC: „Kai tą labai ankstyvą spalio rytą O’Hare oro uoste sužinojome, kad mūsų skrydis atšauktas, daug kas būtų nuleidęs rankas. Bet ne tu! Tu pasidavei mano įkalbinėjimams važiuoti mašina, ir su kita Laima – Petroliūniene – keliavome visą naktį – nuo Čikagos iki sostinės. Atsimeni, kaip bandei vairuoti kalnuose, bet tie posūkiai atrodė baisnesni nei bet kuris iššūkis darbe? Kelionė baigėsi sėkmingai. Apie 7 ryto buvome viešbutyje, spėjome išsimaudyti, trumpai nusnausti ir 9 val. ryte – sėdėjome konferencijoje. Kaip mes neužmigome per paskaitas? Tebūna tai mažas stebuklas! Tavo energija, pasiryžimas ir gebėjimas į kiekvieną situaciją žiūrėti su humoru – tai dovanos, kurias labai vertinu.”

O tokių prisiminimų – šimtai, tad gyvenimo kraitis sudėtas nemažas, knygą būtų galima rašyti – galbūt kada nors ir sulauksime jos.

Šventė – kupina šilumos, spalvų ir garsų

Šventėje netrūko nei šiltų žodžių, nei muzikos, nei prisiminimų. Sveikinimo kalboms ir muzikinėms dedikacijoms pasibaigus, skambėjo ilgiausių metų palinkėjimas, o širdys dainavo kartu su Laimos gyvenimo daina – pilna šviesos, ilgesio ir tvirto ryšio su savo šaknimis.

Šis jubiliejus nebuvo tik oficialus paminėjimas – tai buvo gyvas

susitikimas, pripildytas jaukumo ir širdingumo. Apžiūrinėdami Laimos šventės proga surinktų ir Jono Kuprio sumaketuotų nuotraukų bei sveikinimų dėlionę susirinkusieji stebėjosi, kiek kartais dosniai duodama žmonėms, kurie drąsiai imasi naujų veiklų, kūrybingai žiūri į savo darbą ir nebijo rizikuoti. Galerijos sienos puošėsi menininkų darbais – atspindžiais tų kultūrinių tiltų, kuriuos Laima tiesė tarp Lietuvos ir Amerikos.

Skambėjo dainos ir muzika, kurias atliko buvę mokiniai, draugai, bendraminčiai. Ričardo Soko, Virgio Kavecko ir Eriko Šileikos gyvai atliekamos melodijos tarsi muzikinis gyvenimo dienoraštis šventei suteikė dar daugiau emocijų ir artumo.

Ši šilta ir ypatinga šventė būtų neįvykus be labdaros klubo „Alatėja”, su kuriuo Laimą sieja ilgametė draugystė ir neblėstanti

pagarba. Klubo moterys, padedamos Sandros Avižienytės ir meno galerijos vadovės Viktorijos Černičenko, sukūrė jaukią, menišką ir širdžiai artimą atmosferą, kurioje kiekvienas svečias jautėsi laukiamas.

Renginį vedė Audronė, kuri nuoširdžiai papasakojo apie Laimos gyvenimo kelią – nuo vaikystės Žemaitijoje iki svarbiausių gyvenimo kryžkelių, mokslo pasiekimų, šeimos istorijos, darbo Lietuvoje ir JAV. Klausytojai su šypsenomis, susidomėjimu ir dažnai su jauduliu akyse klausėsi apie linksmus, netikėtus ir įkvėpiančius epizodus iš Laimos gyvenimo.

Vaišės – suneštinės, tad kiekvienas galėjo prisidėti ne tik nuoširdžiu žodžiu, bet ir dalimi namų skonio. Stalai lūžo nuo gardumynų, o galerija puošėsi pavasario spalvomis ir dėkingumo žiedais. Kiekvienas svečias norėjo prisidėti bent maža dalimi prie šios šventės.

Tebūna šis jubiliejus ne pabaiga, o dar viena prasminga pradžia – galbūt knygos, prisiminimų rinkinio ar naujos kūrybinės kelionės? Viena aišku – Laimos istorija dar nesibaigė.